

ОСОБЛИВОСТІ ЛІПСИНКУ ЯК ОДНОГО З ПРИЙОМІВ ДУБЛЯЖУ (на матеріалі власного українського перекладу британського комедійного серіалу «Staged»)

Кваша Я. В.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: kvasha.yana217@vnu.edu.ua

Дубляж — вид аудіовізуального перекладу, який спрямований на занурення глядача у сюжет фільму. Оскільки, звукова доріжка оригіналу повністю замінюється записом перекладеного діалогу мовою перекладу, дубльовані фільми сприймаються не як перекладений іноземний продукт, а як новий, створений мовою, якою володіє реципієнт. Задля збереження цього ефекту перекладачі зосереджують свою увагу на дотриманні ліпсінку.

Метою нашого дослідження є спроба аналізу особливостей ліпсінку у власному українському перекладі британського комедійного серіалу «Staged».

Ліпсінк полягає у точному відтворенні артикуляції актора фільму під час озвучування кінострічки мовою перекладу. Мета використання такого прийому – максимальна синхронізація перекладених реплік з рухами губ для того, щоб глядач майже не помічав заміну аудіодоріжки. Ф. Шауме виокремлює дві складові ліпсінку: фонетичний синхронізм – дотримання у перекладі артикуляційних особливостей реплік оригіналу та ізохронізм – збереження тривалості реплік[1].

Фонетичний синхронізм передбачає відтворення голосних та губних звуків у перекладі [2], але, щоб досягти синхронізму, фонеми еквівалентів не обов'язково мають бути ідентичними фонемам слів вихідної мови. Наприклад, у процесі перекладу фрази *Finsbury Park* та її анаграми *Krapu Rubsnif* задля збереження стилістичного прийому та його комічного ефекту були підібрані відповідники, у яких замість глухого губно-зубного звуку /f/ використано пом'якшений /v/, а також замість дзвінкого губно-губного /b/ – глухого /p/ і навпаки. Пор. англ. *Finsbury Park* (1)/fɪnzɜːli pɑ:k/, *Krapu Rubsnif* (1) /'kræp.i rʌb snɪf/; укр. *він спудить бар* /в'ін спудит' бар/, *раб ти дуни снів* /раб ти дуни сн'іў/. Також було дотримано ізохронізму: кількість складів у фразах мови оригіналу і мови перекладу – однакова.

Особливу увагу варто приділяти таким голосним фонемам, як голосні низького піднесення /æ/, /ʌ/, /ɑ:/, оскільки рот під час їх артикуляції широко відкритий (рис. 1)(2) і вибір еквівалента з може зруйнувати мету ліпсінку.

Рис. 1. Артикуляція звуків /æ/, /ʌ/, /ɑ:/

You'd love to have me. You'd beg to have me (1) // *Ураз з руками. Умент з ногами*. Наголошений звук /л/ є системною лакуною і не існує в українській мові, отже, передаємо його за допомогою найближчого за звучанням та артикуляцією звуком /а/: пор. англ. /ju:d lʌv tə hæv mi:/, укр. /ура́з: рука́ми/. Також потрібно звертати увагу й на інші наголоси. Наприклад, актор вимовляючи репліку робить логічний наголос на дієслові *beg*. У такому випадку вкрай необхідно дібрати у перекладі українську фонему, яка відповідатиме англійській: пор. англ. /ju:d beg tə hæv mi:/, укр. /уме́нт з нога́ми/.

Зазвичай дотримання повного чи часткового фонетичного синхронізму та ізохронізму спостерігається лише тоді, коли на екрані можна побачити великий або макро план. Якщо артикуляцію актора не можливо чітко розгледіти через динамічність сцени чи більш віддалений план, деякі перекладачі використовують нульовий фонетичний синхронізм. Тобто, у перекладі може порушуватись відповідність артикуляційних особливостей оригіналу[3]. У нашому випадку персонаж серіалу говорить свою репліку поза кадром, тому у процесі її перекладу було надано перевагу відтворенню її семантичному і драматичному синхронізму: *I see you, you little feathered shit!* (1) // *Я тебе бачу, перната ти сволото!* Ізохронізму у перекладі також не було дотримано: кількість складів у репліці тексту оригіналу становить 9 складів, а у перекладі – 12. Але часовий проміжок двох фраз триває близько 3-х секунд кожен.

Отже, щоб досягти мети дубляжу у процесі перекладу необхідно зважати на такі особливості ліпсінку: фонетичний синхронізм та ізохронізм, тобто на відповідність голосних і губних приголосних та тривалості реплік оригіналу та перекладу.

Список використаних джерел

1. Chaume F. Teaching synchronization in a dubbing course. Some didactic proposals. Diaz Cintas, J. (ed.) *The Didactics of Audiovisual Translation*. USA, John Benjamins Publishing Company, 2008. 263 p. pp. 129–140.
2. Fois E. *Audiovisual Translation: Theory and Practice Between*, II.4. 2012.
3. Полякова О. В. Ліпсінк-відповідник як одиниця ліпсінк-перекладу у дублюванні. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер. : Філологічна. 2013. Вип. 36. С. 355-356. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_36_110.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Simon E., Phin G. *Completely Staged: The Complete Illustrated Scripts*. Unbound, 2021. 384 p.
2. Fernandez M. Episode 2: English pronunciation practice. The long & short vowels. URL: <https://learnenglishwithmaria.com/english-long-short-vowels/>

Науковий керівник: доктор філол. наук, професор Селіванова О. О.